

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 17287/2024
23.01.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш, Татјане Матковић Стефановић, Татјане Ђурица и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., Република ..., чији је пуномоћник Марија Јоксовић, адвокат у ..., против тужене Републике Србије - Високи савет судства, Привредни суд у Београду, које заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 282/23 од 03.04.2024. године, у седници већа одржаној дана 23.01.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 282/23 од 03.04.2024. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гжрр1 282/23 од 03.04.2024. године, осим у одбијајућем делу за тужбени захтев за законску затезну камату у другом ставу изреке, и пресуда Првог основног суда у Београду Прр1. 326/21 од 15.09.2022. године у ставу другом у непреиначеном делу и у ставу трећем изреке и списи предмета се у том делу враћају првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду Прр1. 326/21 од 15.09.2022. године, ставом првим изреке, дозвољено је преиначење тужбе извршено у поднеску од 03.08.2022. године. Ставом другим изреке је усвојен тужбени захтев па је обавезана тужена да тужиљи, на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, исплати износ признатог новчаног потраживања по решењу Ст бр. 22/02 од 13.05.2003. године од 20.813,00 динара са законском затезном каматом почев од 13.05.2003. године па до коначне исплате. Ставом трећим изреке обавезана је тужена да тужиљи, на им накнаде трошкова поступка исплати износ од 48.000,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Београду Гжрр1 282/23 од 03.04.2024. године, у ставу првом изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена је првостепена

пресуда у ставу првом изреке и делу става другог изреке којим је обавезана тужена да тужили на име накнаде материјалне штете исплати износ од 20.813,00 динара. У ставу другог изреке преиначена је првостепена пресуда у преосталом делу става другог изреке, тако што је обавезана тужена да тужили на износ од 20.813,00 динара плати законску затезну камату почев од 31.08.2021. године, као дана подношења тужбе, па до исплате, док је одбијен тужбени захтев тужиле у делу којим је тражила да се обавезе тужена да плати законску затезну камату на износ од 20.813,00 динара за период од 13.05.2003. године па до 31.08.2021. године, као неоснован. У ставу трећем изреке преиначена је првостепена пресуда у ставу трећем изреке па је обавезана тужена да тужили АА, на име трошкова првостепеног парничног поступка, исплати износ од 39.000,00 динара. У ставу четвртом изреке одбијен је као неоснован захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила благовремену ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, с предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, на основу члана 404. ЗПП, ради уједначавања судске праксе.

Чланом 404. став 1. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 10/23 – др. закон), прописано је да ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија), док је ставом 2. истог члана прописано да о дозвољености и основаности ревизије из става 1. овог члана одлучује Врховни касациони суд у већу од пет судија.

Оцењујући испуњеност услове за изузетну дозвољеност ревизије, Врховни суд налази да је због уједначавања судске праксе, неопходно дозволити ревизију тужене изјављене у складу са одредбом члана 404. Закона о парничном поступку, због чега је одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао побијану правноснажну пресуду донету у другом степену, у делу у коме је усвојен тужбени захтев и одлучено о трошковима поступка, по одредбама члана 408. Закона о парничном поступку и закључио да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, над „Југобанком“ а.д. Београд отворен је стечајни поступак дана 03.01.2002. године који се пред Привредним судом у Београду води под бројем Ст. 59/2010, а на дан отварања стечајног поступка једини акционар била је Агенција за осигурање депозита. Тужила као стечајни поверилац поднела је пријаву потраживања из радног односа које јој је закључком стечајног судије признато у износу од 20.813,00 динара, од чега је главни дуг 16.156,00 динара, а затезна камата обрачуната до

30.06.2013. године износи 4.657,00 динара. Решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст. 604/2021 од 24.03.2021. године, утврђено је да је тужили повређено право на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст. 59/2010.

На основу утврђеног чињеничног стања, првостепени суд закључује да је у конкретном случају стечајни дужник „Југобанка“ АД у стечају, у моменту отварања стечајног поступка пословао са 100% државним капиталом, те да тужена одговара за штету коју је тужила претрпела у висини неплаћеног потраживања утврђеног у стечајном поступку, као последица повреде права на суђење у разумном року, према одредбама члана 31. став 1. Закона о заштити права на суђење у разумном року и на основу одредбе 172. Закона о облигационим односима. Полазећи од законом изричито прописане објективне одговорности тужене државе, тужена би се евентуално могла ослободити одговорности када би доказала да постоје околности које би у складу са Законом о облигационим односима искључивале њену одговорност за штету, сходно одредби члана 177. Закона о облигационим односима. Међутим, према оцени првостепеног суда, тужена у смислу члана 228. и 231. Закона о парничном поступку није навела нити пружила доказ о искључењу њене одговорности. Даље је према налажењу првостепеног суда, за тужилу наступила штета у вредности признатог, а неизмиреног потраживања у стечајном поступку, због чега је суд обавезао тужену на исплату износа од 20.813,00 динара, од чега је главни дуг 16.156,00 динара, а затезна камата обрачуната до 30.06.2013. године износи 4.657,00 динара. На износ главног дуга, првостепени суд је тужили досудио и затезну камату од 13.05.2003. године до исплате.

Другостепени суд прихвата разлоге првостепеног суда у погледу постојања правног основа и одговорности тужене за штету која је досуђена тужили. Међутим, другостепени суд је става да на износ који представља главни дуг признат у стечајном поступку, затезна камата даље тече од момента подношења тужбе, а не од 13.05.2003. године, због чега је у том делу преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев. Такође, преиначена је и одлука о трошковима поступка.

Због погрешне примене материјалног права од стране нижестепених судова, чињенично стање остало је непотпуно утврђено.

Према Закључку усвојеном на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 02.11.2018. године и његовом допуном усвојеној на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 27.09.2019. године, Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа, која су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року. У предметима у којима се води стечајни поступак, законска затезна камата на потраживања утврђена правноснажним пресудама против дужника друштвених предузећа обрачунава се до дана

отварања стечајног поступка, у складу са законским решењем из Закона о стечају из 2009. године.

У конкретном случају, правноснажном пресудом донетом у другом степену тужили је досуђена накнада штете која се односи на потраживање признато у стечају, као главни дуг у износу од 20.813,00 динара, од чега је главни дуг 16.156,00 динара, а затезна камата обрачуната до 30.06.2013. године 4.657,00 динара, те законску затезну камату на главно потраживање од подношења тужбе. Према ставу Врховног суда, материјална штета на коју би тужила имала право у случају испуњености прописаних услова према цитираном Закључку Врховног касационог суда, једнака је висини потраживања које је тужили утврђено на дан отварања стечајног поступка. Дакле, ради се о потраживању које је признато Закључком стечајног судије о листи признатих и оспорених потраживања, а такво потраживање садржи главни дуг и затезну камату обрачунату до дана отварања стечаја у смислу одредбе члана 85. став 1. Закона о стечају („Сл. Гласник РС“, бр. 104/2009...95/2018). Дакле, тужила је из разлога образложених у Закључку Врховног касационог суда остала ускраћена за исплату наведеног потраживања, па је тужена одговорна да накнади штету тужили управо у наведеном износу, али не и већем од тога, без обзира да ли је у стечајном поступку обрачун затезне камате вршен и након отварања стечаја у складу са посебним правилима стечајног поступка. Такође, није од утицаја ни чињеница да стечајни управник у писаном изјашњењу које се налази у списима, као укупно потраживање тужиле које се сматра утврђеним, рачуна и затезну камату након отварања стечаја.

Супротно напред изнетом, а погрешном применом материјалног права, тужили је досуђено потраживање на име обрачунате затезне камате и након отварања стечајног поступка, преко висине признатог потраживања на дан отварања стечаја, а да су изостале чињенице о томе да ли је у коначном исходу главне деобе тужили припадало право на законске затезне камате за период после отварања стечаја. Такође, нижестепени судови нису имали у виду чињеницу да су у стечајном поступку вршене делимичне деобе, те да тужили ништа није исплаћено јер тужила није доставила инструкције за плаћање, како то произлази из писаног изјашњења стечајног управника. Тужена је одговорна за штету насталу због немогућности намирења признатог потраживања, али само у оном делу који ће остати ненамирен и након деобе стечајне масе, али не и оног потраживања које је резервисано за тужилу у складу са утврђеним процентом намирења, али је није исплаћено зато што тужила није доставила инструкције за исплату.

Уз изнето, основано се у ревизији указује да је посебно правило о одговорности државе за неиспуњење потраживања из радног односа према послодавцу стечајном дужнику установљено за ситуације када је потраживање настало према послодавцу који је у време настанка потраживања пословао већинским друштвеним или државним капиталом, која чињеница није расправљена, већ је погрешно узето за релевантно једино стање капитала у време отварања стечаја.

Имајући у виду изнете разлоге, нижестепене одлуке због погрешне примене материјалног права не садрже све битне чињенице за правилно пресуђење, због чега је Врховни суд применом одредбе члана 416. став 2. Закона о парничном поступку донео одлуку као у ставу другом изреке.

У поновном поступку првостепени суд ће утврдити чињенице на које је указано овим решењем и правилном применом материјалног права донети нову одлуку. Такође, првостепени суд ће у зависности од исхода парнице, донети и нову одлуку о трошковима поступка.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић